

PRIIMTI TEKSTAI

P8_TA(2016)0350

Somalis

2016 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Somalio (2016/2881(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Somalio,
- atsižvelgdamas į Europos išorės veikslių tarnybos atstovo spaudai pareiškimus dėl 2016 m. vasario 27 d., 2016 m. birželio 2 d., 2016 m. birželio 26 d., 2016 m. liepos 26 d. ir 2016 m. rugpjūčio 21 d. išpuolių Somalyje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. liepos 18 d. ir 2016 m. vasario 15 d. Tarybos išvadas dėl Somalio,
- atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai Federicos Mogherini pareiškimą dėl sprendimo dėl Somalio rinkimų modelio 2016 m.,
- atsižvelgdamas į 2013 m. rugsėjo 16 d. Briuselyje priimtą susitarimą dėl naujojo kurso,
- atsižvelgdamas į 2011 m. rugsėjo mėn. ES strategiją saugumo ir vystymosi Sahelio regione srityje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. rugsėjo 4 d. paskelbtą JT pranešimą dėl saviraiškos laisvės Somalyje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. liepos 7 d. priimtą JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 2297 (2016),
- atsižvelgdamas į 2016 m. sausio 8 d. ir gegužės 9 d. JT Generalinio Sekretoriaus ataskaitas JT Saugumo Tarybai dėl Somalio,
- atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 13 d. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos Visuotinio periodinio vertinimo darbo grupės pranešimą,
- atsižvelgdamas į tai, kad JT Generalinio sekretoriaus specialusis įgaliotinis Somalyje Michael Keating pasmerkė 2016 m. rugpjūčio 30 d. Mogadiše įvykdytą viešbučio sprogdinimą,
- atsižvelgdamas į 2016 m. sausio mėn. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių taryboje atliktą

naujausią visuotinę periodinę Somalio vertinimą,

- atsižvelgdamas į Afrikos Sąjungos misijos Somalyje (AMISOM) 2016 m. rugsėjo 2 d. raginimą teikti pagalbą, skirtą kovai su savadarbių sprogstamųjų užtaisų naudojimu Somalyje,
 - atsižvelgdamas į 2016 m. liepos 26 d. AMISOM pareiškimą, kuriame smerkiami teroristiniai išpuoliai Mogadiše,
 - atsižvelgdamas į Afrikos Sąjungos komisijos pirmininko specialiojo įgaliotinio Somalyje ambasadoriaus Francisco Caetano Madeiros 2016 m. rugpjūčio 30 d. pareiškimą, kuriame smerkiamos Somalio saugumo pajėgos dėl išpuolio prieš viešbutį Mogadiše,
 - atsižvelgdamas į AKR ir ES Kotonu partnerystės susitarimą,
 - atsižvelgdamas į 2014 m. rugsėjo 2 d. vykusiam Afrikos Sąjungos Taikos ir saugumo tarybos 455-ajame posėdyje priimtą Komunikatą dėl terorizmo ir smurtinio ekstremizmo Afrikoje prevencijos ir kovos su juo,
 - atsižvelgdamas į Afrikos žmogaus ir tautų teisių komisijos įgaliojimus propaguoti ir apsaugoti žmogaus ir tautų teises pagal Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją,
 - atsižvelgdamas į 1999 m. priimtą Afrikos vienybės organizacijos konvenciją dėl terorizmo prevencijos ir kovos su juo,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 135 straipsnio 5 dalį ir 123 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi Somalis po du dešimtmečius trukusio pilietinio karo, valstybės kontrolės nebuvimo ir terorizmo patiria be galo svarbų pereinamąjį laikotarpį; kadangi nuo 2012 m., kai buvo įtvirtinta nauja tarptautiniu mastu remiama vyriausybė, Somalis palaipsniui siekė užtikrinti stabilumą, tačiau naujos valdžios institucijos vis dar susiduria su grupuotės „al-Shabaab“, kuri yra susijusi su „Al-Qaeda“, sukilėlių keliamais iššūkiais;
- B. kadangi, nors Somalio vyriausybė laikėsi teigiamų įsipareigojimų ir užtikrino politikos pokyčius, pavyzdžiui, įsteigė nepriklausomą Nacionalinę žmogaus teisių komisiją, nesaugumas ir politinės vidaus kovos toliau trukdo daryti konkrečią pažangą įgyvendinant teisingumo ir saugumo sektoriaus reformą;
- C. kadangi, nesant veikiančių civilinių teisminių institucijų, Somalio vyriausybė remiasi karo teismais, kuriuose teisiami ir nuteisiami civiliai gyventojai, ir todėl atsakovų civilinės teisės nėra užtikrinamos; kadangi Nacionalinės žvalgybos ir saugumo agentūrai (NISA), kuri šiuo metu neturi teisėsaugos įgaliojimų, yra suteikti platūs tyrimo įgaliojimai ir dėl šios priežasties smarkiai pažeidžiamos NISA sulaikytų asmenų teisės į tinkamą procesą;
- D. kadangi Somalio gyventojai kovoja su patiriamais nuolatinių barbariškų išpuolių, kuriuos vykdo karo vadai ir teroristai, padariniais; kadangi 2016 m. rugpjūčio 30 d. mažiausiai 10 žmonių, įskaitant karius ir civilius gyventojus, buvo nužudyta Mogadiše prie prezidento rūmų; kadangi 2016 m. liepos 26 d. grupuotė „al-Shabaab“ įvykdė išpuolį prieš Afrikos Sąjungos bazę Mogadiše ir nužudė mažiausiai 13 žmonių, įskaitant

JT darbuotojus, o ankstesniais mėnesiais pranešta apie kitus įvykdytus išpuolius, per kuriuos žuvo daugiau kaip 100 žmonių; kadangi grupuotė „Al-Shabaab“ taip pat toliau aktyviai veikia kaimyninėje Kenijoje, kur ji nuolat vykdo teroristinius išpuolius;

- E. kadangi AMISOM – 22 000 karių Afrikos Sąjungos misijai Somalyje – pavesta, be kita ko, sumažinti grėsmę, kurią kelia grupuotė „al-Shabaab“ ir kitos ginkluotos opozicijos grupuotės, užtikrinti saugumą, kad būtų sudarytos sąlygos politiniam procesui visais lygmenimis, taip pat stabilizavimo veiksams, susitaikymui ir taikos įtvirtinimui Somalyje, ir sudaryti sąlygas palaipsniui perduoti atsakomybę už saugumą nuo AMISOM Somalio saugumo pajėgoms, o tai bus padaryta, kai pastarosios bus tam pasirengusios; kadangi AMISOM įgaliojimų terminas buvo pratęstas iki 2017 m. gegužės 31 d. ir tai palankiai įvertino Parlamentas;
- F. kadangi Uganda, daugiausiai karių nusiuntusi šalis, pranešė, kad ji atšauks daugiau kaip 6 000 savo karių iš Somalio iki 2017 m. pabaigos; kadangi Afrikos Sąjunga paskelbė apie savo ketinimą iki 2020 m. pabaigos visiškai išvesti savo pajėgas, teigdama, kad atsakomybė už saugumą bus palaipsniui nuo 2018 m. perduota Somalio karinėms pajėgoms;
- G. kadangi AMISOM pajėgos kelis kartus buvo kaltinamos dėl sunkių žmogaus teisių pažeidimų, įskaitant beatodairiškus žudymus ir kai kuriuos seksualinio išnaudojimo ir prievartos atvejus;
- H. kadangi būsimas rinkimų procesas Somalyje yra labai svarbus žingsnis Somalio žmonėms ir turės ilgalaikę reikšmę Somalio ir viso regiono saugumui, stabilumui ir vystymuisi;
- I. kadangi Somalio Federalinio Parlamento aukštųjų rūmų narių rinkimai turėtų vykti 2016 m. rugsėjo 25 d., o Somalio Federalinio Parlamento atstovų rūmų narių rinkimai – 2016 m. rugsėjo 24 d. – spalio 10 d.; kadangi prezidentą abu rūmai turėtų išrinkti 2016 m. spalio 30 d.;
- J. kadangi rinkimų procesas bus labai svarbus visuotiniams demokratiniams rinkimams 2020 m., kuruos surengs Nacionalinė nepriklausoma rinkimų komisija;
- K. kadangi Federalinio netiesioginio rinkimų įgyvendinimo grupės pirmininkas Omar Mohamed Abdulle dar kartą patvirtino, kad 2016 m. rinkimų procesas vyks laiku ir kad ji bus skaidrus ir patikimas;
- L. kadangi saviraiškos laisvė, kuri atlieka pagrindinį vaidmenį kuriant demokratines valstybes, vis dar yra labai ribota; kadangi naujausia JT ataskaita dėl saviraiškos laisvės Somalyje rodo, kad žurnalistai, žmogaus teisių gynėjai ir politiniai lyderiai ir toliau susiduria su sunkiomis sąlygomis, įskaitant žudymus, daugiausia vykdomus grupuotės „al-Shabaab“, suėmimus, bauginimą ir itin svarbių žiniasklaidos priemonių uždarymą; kadangi valdžios institucijos retai tiria šiuos atvejus ir patraukia baudžiamojon atsakomybėn nusikaltėlius;
- M. kadangi Nacionalinės žvalgybos ir saugumo agentūrai (NISA), kuri šiuo metu neturi teisės saugos įgaliojimų, yra suteikti platūs tyrimo įgaliojimai ir dėl šios priežasties smarkiai pažeidžiamos NISA sulaikytų asmenų teisės į tinkamą procesą;
- N. kadangi, JT ataskaitos duomenimis, nuo 2014 m. sausio mėn. iki 2016 m. liepos mėn.

nustatyta 120 žiniasklaidos darbuotojų nesankcionuoto suėmimo ir kalinimo atvejų; kadangi nuo 2015 m. sausio mėn. tik dešimt iš 48 žurnalistų ir žiniasklaidos darbuotojų, kurie buvo suimti, stojo prieš teisną;

- O. kadangi Somalis tebėra viena iš šalių, kuriose yra didžiausios ir ilgiausiai esančios perkeltųjų bendruomenės visame pasaulyje, šalies viduje perkelta 1,1 mln. asmenų, įskaitant maždaug 400 000 asmenų vien tik Mogadiše, ir beveik 1 mln. pabėgėlių iš Somalio pusiasalio regiono; kadangi vien tik 2016 m. liepos mėn. Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras (JTVPK) pranešė, kad dėl priverstinio iškeldinimo ir nesaugumo tebevykstant kariniam puolimui buvo perkelta dar beveik 28 000 gyventojų;
 - P. kadangi stovyklose Kenijoje gyvena 420 000 Somalio pabėgėlių, iš kurių 350 000 – Dadaabo stovykloje, o Somalio ir Kenijos vyriausybės ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras sutiko sudaryti palankesnes sąlygas 10 000 Somalio pabėgėlių savanoriškai grįžti į tas vietas, kurių nekontroliuoja grupuotė „al-Shabaab“; kadangi Kenijos vyriausybė 2016 m. gegužės mėn. pareiškė, kad Dadaabo pabėgėlių stovykla šiaurės rytų Kenijoje bus uždaryta iki metų pabaigos;
 - Q. kadangi vaikai vis dar žudomi, savavališkai suimami ir verbuojami į karines pajėgas, nepaisant to, kad Somalis 2015 m. sausio mėn. ratifikavo JT Vaiko teisių konvenciją ir 2015 m. lapkričio mėn. patvirtino Saugių mokyklų deklaraciją, įsipareigojdamas imtis konkrečių veiksmų siekiant apsaugoti mokinius ir švietimo įstaigas;
 - R. kadangi ES skyrė 286 mln. EUR iš Europos plėtros fondo (2014–2020 m.), daugiausia dėmesio skirdama „susitarimo“ įgyvendinimui ir būtent valstybės ir taikos kūrimui, maisto tiekimo saugumui, atsparumui ir švietimui; kadangi ES taip pat yra įsipareigojusi remti AMISOM per Afrikos taikos priemonę;
1. reiškia giliausią užuojautą neseniai Somalyje įvykdytų teroristinių išpuolių aukoms bei jų šeimoms, ir labai apgailestauja dėl prarastų gyvybių; sykiu griežtai smerkia šių išpuolių, priskiriamų sukilėlių grupuotei „al-Shabaab“, vykdytojus;
 2. ragina stiprinti nacionalinio saugumo struktūrą ir gerinti gyventojų apsaugą, taip pat teikti papildomą tarptautinės bendruomenės paramą AMISOM ir Somalio vyriausybei kuriant taiką ir stabilumą;
 3. primena, kad ilgalaikis stabilumas ir taika gali būti pasiekti tik užtikrinant socialinę įtrauktį, darnų vystymąsi ir gerą valdymą, remiantis demokratiniais principais ir kuriant teisinę valstybę, kurioje būtų visapusiškai gerbiami žmonių orumas ir teisės;
 4. tvirtina, kad reikia vykdyti visa apimančią šalies socialinių sektorių, įskaitant klanus ir gentis, kurios sudaro Somalio tautą, dialogą, siekiant tarpusavio supratimo ir bendro sutarimo dėl ilgalaikės ir stabilios taikos;
 5. palankiai vertina tai, kad vyriausybė ir regioniniai vadovai pritarė naujai nacionalinio saugumo politikai, ragindamas vyriausybę paspartinti jos įgyvendinimą, turint galvoje grupuotės „Al-Shabaab“ keliamą grėsmę;
 6. ragina ES ir jos tarptautinius partnerius tvirtai laikytis savo įsipareigojimo bendradarbiauti su Somalio kuriant teisėtas institucijas ir Somalio valstybės saugumo

sektorių, siekiant kovoti su terorizmu ir užtikrinti visų gyventojų apsaugą; pabrėžia, kad tai itin svarbu, siekiant konstruktyvaus Somalio vystymosi ir saugumo regione;

7. ragina Afrikos Sąjungą (AS) užtikrinti, kad visos šalys, kurios prisideda pajėgomis, su AMISOM civilinės žalos nustatymo, analizės ir reagavimo padaliniu (CCTARC) dalytųsi informacija, susijusia su pranešimais apie šalių, kurios prisideda pajėgomis, įvykdytų nusikaltimų prieš civilius gyventojus aukas ar tokių įvykių tyrimais, ir kad šia informacija taip pat būtų dalijamasi su Jungtinėmis Tautomis, pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 2297 (2016) , ir ji būtų įtraukta į AMISOM veiksmų planus;
8. ragina vyriausybę ir ES, vykdamas savo teisinės valstybės kūrimo veiklą Somalyje, užtikrinti, kad Nacionalinės žvalgybos ir saugumo agentūra (NISA) būtų reguliuojama taikant veiksmingus priežiūros mechanizmus, ir gerinti Somalio kriminalinių nusikaltimų tyrimų departamento (CID) technines žinias, kad būtų vykdomi išsamūs, veiksmingi ir teisių laikymąsi užtikrinantys tyrimai;
9. palankiai vertina AS vykdomus įtarimų dėl AMISON pajėgų karių seksualinio smurto tyrimus, ragina visapusiškai įgyvendinti pranešime pateiktas rekomendacijas ir, vadovaudamasis JT Saugumo Tarybos rezoliucija Nr. 2272 (2016), ragina AS ir šalis, kurios prisideda pajėgomis, užtikrinti, kad įtarimai būtų tinkamai ir nuodugniai tiriami ir kad už juos atsakingi asmenys būtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn;
10. ragina ES geriau stebėti ir stiprinti gebėjimus, siekiant užtikrinti atskaitomybę už AMISOM įvykdytus pažeidimus, ypač atsižvelgiant į tai, kad ES yra atsakinga už didžiąją savo lėšų dalį;
11. atkreipia dėmesį į vilčių teikiančią pažangą, padarytą nuo 2012 m., siekiant įtraukesnių rinkimų ir atskaitingos vyriausybės; palankiai vertina Nacionalinio vadovų forumo sprendimą skatinti per ateinančius dvejus metus, rengiantis 2020 m. rinkimams, kurti ir registruoti politines partijas, remiantis principu „vienas asmuo – vienas balsas“, taip pat siekiu atkurti valstybės institucijas, priimti naujus svarbius įstatymus dėl politinių partijų ir įsteigti nepriklausomą nacionalinę žmogaus teisių komisiją; palankiai vertina sprendimus, kurie priimti siekiant padidinti atstovavimą moterims; pabrėžia, kad itin svarbus patikimas, įtraukus, skaidrus ir patikimas rinkimų procesas, užtikrinantis reikiamą teisėtumą išrinktiems vadovams;
12. pripažįsta neabejotiną JT Paramos biuro Somalyje (UNSOS) indėlį paremiant AMISOM ir JT pagalbos misijos Somalyje (UNSOM) laimėjimus, siunčiant karius, finansinius ir materialiuosius išteklius, kad būtų užtikrinta Somalio civilių gyventojų apsauga;
13. ragina Somalio nacionalines karines pajėgas ir AMISON imtis visų reikiamų veiksmų, kad sustabdytų bet kokius karinės sukilėlių grupuotės „al-Shabaab“ bandymus sutrikdyti būsimų rinkimų procesą; pabrėžia, kad rinkimų proceso užtikrinimas turėtų būti svarbiausias prioritetas;
14. smerkia tai, kad saugumo pajėgos verbuoja vaikus ir naudoja juos kaip karius ir informatorius, taip pat naudojami suimtais ar dezertyruojančiais vaikais kariais; ragina Somalio vyriausybę nutraukti tokią praktiką;
15. ragina imtis veiksmingesnių priemonių siekiant apsaugoti nuo ginkluotų konfliktų nukentėjusius vaikus ir užtikrinti, kad jie nebūtų verbuojami ir naudojami ginkluotųjų

pajėgų ir grupuočių; primygtinai ragina valdžios institucijas elgtis su vaikais, įtariamais sąsajomis su grupuote „al-Shabaab“, kaip su aukomis ir paisyti geriausių vaiko interesų ir tarptautinių apsaugos standartų ir pagrindinių principų;

16. primena, kad be vystymosi negalima užtikrinti saugumo, o be saugumo – vystymosi; ragina labiau derinti saugumo ir vystymosi veiksmus, stiprinti programas siekiant paskatinti ekonominę ir socialinę vystymąsi ir kovoti su nepakankamu išsivystymu ir terorizmo priežastimis ir pagrindu; primena, kad reikia teikti pagrindines paslaugas ir paramą išlaisvintiems žmonėms, ypač siekiant užtikrinti tvarią grįžtančių pabėgėlių reintegraciją šalyje; pabrėžia, kad reikia sparčiau konsoliduoti Somalio administracinę sistemą ir tokias paslaugas teikiančias institucijas;
17. ragina Somalio pabėgėlius priimančiąsias šalis, siunčiant pabėgėlius atgal į Somalį, ir toliau realistiškai vertinti saugumo padėtį didelėje Somalio dalyje;
18. reiškia didelį susirūpinimą dėl atakų prieš humanitarinės pagalbos teikėjus Somalyje; pakartoja, kad itin svarbu teikti humanitarinę pagalbą žmonėms, kuriems jos reikia, laikantis nepriklausomumo ir neutralumo principų;
19. primena, kad saviraiškos laisvė atlieka svarbų vaidmenį kuriant demokratinę valstybę, visų pirma politinių pokyčių laikotarpiu; ragina Somalio vyriausybę persvarstyti baudžiamąjį kodeksą, naują žiniasklaidos įstatymą ir kitus teisės aktus siekiant suderinti juos su Somalio tarptautiniais įsipareigojimais, susijusiais su saviraiškos ir žiniasklaidos laisve;
20. griežtai smerkia daugybę žudymų ir suėmimų, paplitusius bauginimus, itin svarbių žiniasklaidos priemonių uždarymą, įrangos konfiskavimą ir interneto svetainių blokavimą; ragina Somalio valdžios institucijas imtis skubių veiksmų siekiant užtikrinti, kad visi teisės į saviraiškos laisvę pažeidimai būtų visapusiškai iširti ir kad kaltininkai būtų patraukti atsakomybėn;
21. giria UNSOM ir JT vyriausiąją žmogaus teisių komisarą už 2016 m. rugsėjo 4 d. paskelbtą ataskaitą dėl teisės į saviraiškos laisvę Somalyje, kuri yra pirmoji vieša JT žmogaus teisių ataskaita dėl Somalio; ragina JT skelbti daugiau viešų ataskaitų;
22. ragina valdžios institucijas priimti ir įgyvendinti tinkamas teisinės sistemas ir vykdyti būtinas teismų reformas atsižvelgiant į tai, kad žmonėms reikia teisingumo ir apsaugos, kadangi nebaudžiamumo negalima toleruoti;
23. reiškia susirūpinimą dėl didėjančio perkeltųjų asmenų priverstinio išskeldinimo iš viešojo ir privačiojo sektorių infrastruktūros Somalio miestuose atvejų skaičiaus; primena, kad asmenų išsiuntimas turi atitikti atitinkamas nacionalines ir tarptautines sistemas; ragina Somalio federalinę vyriausybę ir visus susijusius subjektus rasti ilgalaikius konkrečius perkeltųjų asmenų problemų sprendimus; ragina Somalio vyriausybę, su partnerių pagalba, sudaryti sąlygas pabėgėliams oriai savanoriškai grįžti, kai tik tai bus galima atsižvelgiant į saugumo padėtį šalyje;
24. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Afrikos Sąjungai, Somalio prezidentui, ministrui pirmininkui ir parlamentui, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, Jungtinių Tautų Saugumo Tarybai, Jungtinių

Tautų žmogaus teisių tarybai ir AKR ir ES jungtinei parlamentinei asamblėjai.